

Č.j.: MORA 186/2020

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
školní družiny
Základní školy Vyškov, Morávková 40,
příspěvkové organizace
„Duhové kuličky“

Druhé vydání

**„Naším cílem je vychovat žáky, kteří pohlížíjí na svět v souvislostech,
kriticky myslí a budou schopni se uplatnit na trhu práce.“**

Mgr. Zdeněk Šlapal
ředitel Základní školy Vyškov,
Morávková 40, příspěvková organizace

Obsah

1	Identifikační údaje.....	1
1.1	Název vzdělávacího programu	1
1.2	Předkladatel	1
1.3	Zřizovatel školy	1
1.4	Platnost dokumentu	1
2	Charakteristika školní družiny	2
2.1	Program „Duhové kuličky“	2
2.2	Cíle školní družiny.....	3
2.3	Klíčové kompetence žáků ve školní družině	4
2.4	Podmínky a materiální vybavení	5
2.5	Personální podmínky	5
2.6	Ekonomické podmínky.....	5
3	Vzdělávací činnost školní družiny	6
3.1	Začlenění vzdělávacích oblastí do vzdělávání školní družiny.....	6
4	Vzdělávací oblasti školní družiny	8
4.1	Člověk a jeho svět, Člověk a společnost	8
4.2	Člověk a příroda	8
4.3	Umění a kultura	9
4.4	Člověk a zdraví.....	9
4.5	Člověk a svět práce.....	10
5	Vzdělávací oblasti školní družiny dle ročního období + průřezová témata	11
5.1	Člověk a příroda - Přírodověda	11
5.2	Umění a kultura - Hudební výchova.....	11
5.3	Umění a kultura - Výtvarná výchova	11
5.4	Člověk a zdraví - Tělesná výchova.....	11
5.5	Člověk a svět práce - Pracovně technická výchova.....	12
6	Podmínky pro činnost žáků se SVP a žáků mimořádně nadaných	13
7	Příležitostné akce.....	14
8	Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny	15

1 Identifikační údaje

1.1 Název vzdělávacího programu

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM pro školní družinu
Základní školy Vyškov, Morávková 40, příspěvkové organizace
„Duhové kuličky“, který vychází ze školského zákona

1.2 Předkladatel

Základní škola Vyškov,
Morávková 40, příspěvková organizace
Morávková 492/40
682 01 Vyškov
Mgr. Zdeněk Šlapal – ředitel školy
tel: 517 440 376
e-mail: skola@zsmoravkova.cz
IČO: 46271040
IZO ŠD: 119200198
webové stránky: www.zsmoravkova.cz

1.3 Zřizovatel školy

Město Vyškov
Masarykovo nám. 1
682 11 Vyškov
tel: 517 301 111

1.4 Platnost dokumentu

Projednáno školskou radou dne:	22.06.2020
Platnost:	01.09.2020
Účinnost:	01.09.2020

2 Charakteristika školní družiny

2.1 Program „Duhové kuličky“

Školní družina je zřízena při Základní škole Vyškov, Morávková 40, příspěvkové organizaci, jako její součást. Školní družina (dále jen ŠD) se ve své činnosti řídí zejména vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění vyhl.109/2011 Sb., a ve znění pozdějších předpisů. ŠD tvoří ve dnech školního vyučování mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která ji odlišují od školního vyučování. Hlavním posláním ŠD je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků, částečně také dohledu nad žáky.

Činnost družiny je určena přednostně pro žáky prvního stupně základní školy. Činností vykonávaných družinou se mohou účastnit i žáci, kteří nejsou přijati k pravidelné denní docházce do družiny. Družina může vykonávat činnost pro účastníky, nebo účastníky a jejich zákonné zástupce, i ve dnech pracovního volna.

Přijímání do ŠD:	ŠD navštěvují žáci 1. stupně. Pokud kapacita dovoluje, lze přijmout i žáky z vyšších ročníků. Přijímání do ŠD se uskutečňuje na základě písemné přihlášky.
Podmínky ukončení pobytu ve ŠD:	za porušování Vnitřního řádu ŠD (především za hrubé chování ke spolužákům, nevhodné chování ke spolužákům, nevhodné chování k pedagogickým pracovníkům a úmyslné poškozování majetku školy).
Úplata za školské služby (měsíční poplatek):	stanovena zřizovatelem (viz Vnitřní řád školní družiny).
Provoz školní družiny:	v ranní a odpolední době (viz Vnitřní řád školní družiny).
Činnost a výchovně vzdělávací programy:	probíhají podle ŠVP ŠD v době provozu školy a výjimečně v době prázdnin.
Nabízené kroužky:	dle personálních možností a zájmu účastníků ŠD.
Spolupráce:	se Spolkem rodičů, s učiteli 1. stupně a s rodiči žáků, s MŠ.
Dokumentace ve školní družině:	dle platných předpisů (vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.
Podmínky a materiální vybavení:	viz kapitola 2.4 Podmínky a materiální vybavení.
Vnitřní řád školní družiny:	upřesňuje chod ŠD.

2.2 Cíle školní družiny

- Vychovávat ke zdravému životnímu stylu,
- posilovat komunikační dovednosti, které tvoří základ dovedností sociálních,
- zvyšovat sociální kompetence,
- učit schopnostem najít své místo ve skupině a ve společnosti,
- odstraňovat nedostatky v psychické regulaci chování,
- formovat životní postoje:
 - učit se znát (získávat vědomosti a poznatky, analyzovat je, dávat je do souvislostí, řešit problémy, objevovat nové skutečnosti)
 - učit se jak na to (získávat dovednosti a návyky potřebné pro život)
 - učit se žít společně (komunikovat, rozvíjet vzájemné porozumění s jinými lidmi, poznávat, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, pracovat jako člen týmu, společně řešit problémy)
 - učit se být (rozvíjet vnitřní kvality jedince, budovat jeho hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl)
- naučit žáky aktivně a smysluplně využívat volný čas,
- podporovat aktivitu, samostatnost, nápaditost a organizační schopnosti žáků,
- maximálně relaxovat při odpočinkových činnostech,
- vést k vzájemné ohleduplnosti, úctě, slušnosti a pomoci mladším, nebo zdravotně znevýhodněným žákům,
- učit zdvořilému a pozornému chování vůči všem lidem ve škole i na veřejnosti podle základních společenských pravidel,
- nabádat k uvědomělé a dobrovolné kázni, sebeovládání,
- upevňovat kladné vztahy v oddělení školní družiny - umět se podřídit, nevyvyšovat se,
- neposmívat se, vyplnit nějakou prosbu, vědomě udělat radost druhému, brát ŠD jako místo relaxace, radosti a zábavy,
- rozvíjet kladné city, především obětavost, vlídnost, přejícnost,
- pěstovat sebeobslužné návyky při oblékání a udržování pořádku ve svých osobních věcech,
- připomínat nutnost šetrného zacházení s osobním i společným majetkem,
- dodržovat hygienické zásady,
- přivádět ke kladnému aktivnímu vztahu k životnímu prostředí a k péči o ně,
- prožívat radost a uspokojení z dobře vykonané své vlastní práce, ale také k obdivu a úctě k práci jiných lidí,

- učit řešit vzájemné problémové životní situace mezi žáky podle návodu Pozor, semafor.

Pozor, semafor:

- zastav se, uklidni se a přemýšlej, než začneš jednat,
- řekni si, o co ti jde a jak se cítíš,
- stanov si pozitivní cíl,
- promysli různá možná řešení situace,
- předem uvaž jejich následky,
- tak a teď už máš prostor najít oboustranně vyhovující řešení.

2.3 Klíčové kompetence žáků ve školní družině

Kompetence k učení

Započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praxi a dalším učení.

Kompetence k řešení problémů

Všímá si dění i problémů, které řeší na základě získaných vědomostí a dovedností, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení, započaté činnosti dokončuje.

Kompetence komunikativní

Ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky, komunikuje kultivovaně.

Kompetence sociální a personální

Samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit, přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnému mezi lidmi.

Kompetence občanské

Učí se plánovat, organizovat a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí přírodní i společenské.

Kompetence pracovní

Orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti podle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí říci **ne** nabídkám pro nevhodné využití volného času.

2.4 Podmínky a materiální vybavení

Umístění ŠD je v samostatném křídle mimo hlavní školní budovu se samostatným vchodem, společně se školní jídelnou a kuchyní. Tvoří ji vstupní vestibul, šatny, tři samostatné učebny a samostatná sociální zařízení. Učebny jsou vybaveny novým stavitelným nábytkem a koberci k relaxaci. Děti mají k dispozici ke své činnosti různé stolní hry, časopisy, knihy, didaktické a výtvarné potřeby. Žáci mají možnost využití pobočky Knihovny Karla Dvořáčka Vyškov přímo v budově naší školy. K dispozici je audiovizuální technika. Žáci dále mohou v rámci ŠD navštěvovat ke své činnosti učebnu PC, učebny 1. stupně s interaktivní tabulí, tělocvičnu, hudebnu, hřiště a venkovní prostor s dřevěnou chatkou určený pro ŠD.

2.5 Personální podmínky

Ve ŠD je stanoven limit počtu kvalifikovaných vychovatelek, a to dle § 10 vyhlášky č.74/2005 Sb., dle celkové kapacity ŠD a počtu oddělení na maximálně tři. Vedením školní družiny je pověřena vedoucí vychovatelka.

2.6 Ekonomické podmínky

Ekonomické podmínky se řídí vyhláškou č.74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, a jsou specifikovány vnitřním řádem školní družiny.

3 Vzdelávací činnost školní družiny

3.1 Začlenění vzdělávacích oblastí do vzdělávání školní družiny

Společenskovední činnost

- zahájení školního roku - seznámení s Řádem školní družiny, s denní a týdenní skladbou zaměstnání,
- úcta ke státním symbolům (česká státní vlajka, státní znak, hymna),
- Vánoce, Velikonoce (lidové tradice, církevní svátky),
- poznání blízkého okolí, místa, kde žijeme (orientace při vycházkách),
- zásady společenského chování (oslovení, požádání, poděkování, zdravení, chování v autobuse, u lékaře, na výstavě, v divadle, v obchodě).

Relaxační činnost

- odpočinek na koberci,
- poslech nahrávek,
- četba (samostatná, společná, na pokračování; dětské knihy a časopisy),
- rozhovory o dětských zážitcích, zálibách i problémech,
- rozvoj logického myšlení (křížovky, hádanky, hlavolamy),
- hry podle vlastního výběru dětí.

Rekreační činnost

- tvořivé hry (tematické - na různá zaměstnání a rodinu, dramatizující - loutky, maňásky, pohádky, konstruktivní – stavebnice),
- soutěže a kvízy,
- cvičení při hudbě,
- pohybové hry se zpěvem,
- denní pobyt venku - vycházky do volné přírody, hry na hřišti.

Příprava na vyučování

- pořádek ve školních věcech,
- péče o učebnice a ostatní školní pomůcky,
- opakování a rozšiřování učiva pomocí didaktických her,
- jazyková, sluchová a zraková příprava na čtení (žáci 1. ročníku),
- samostatná četba dětských časopisů a knih,
- ověřování získaných poznatků z vyučování při vycházkách,
- využívání námětů prvouky v různých zájmových činnostech,

Veřejně prospěšná činnost

- žákovská samospráva (pomoc při úklidu herny a šaten),
- projednávání organizace ve školní družině (využití nápadů dětí),
- pomoc při sestavování a hodnocení týdenního plánu,
- pomoc při hodnocení kázně a řešení sporu mezi dětmi.

4 Vzdělávací oblasti školní družiny

4.1 Člověk a jeho svět, Člověk a společnost

Člověk a jeho svět , společnost

- místo, kde žijeme (třída, školní družina, škola, město; společnost),
- lidé kolem nás (rodina; osvojení si zásad vhodného chování, jednání mezi lidmi, tolerance, vzájemná úcta),
- lidé a čas (správný režim dne a jeho dodržování; úcta k času druhých, smysluplné využití svého volného času; orientace v čase - současnost a minulost),
- rozmanitost přírody (seznámení se s proměnlivostí a rozmanitostí přírody živé a neživé, ochrana přírody, citový vztah k přírodě),
- člověk a jeho zdraví (poznání sebe samých, poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci, odpovědnost za své zdraví).

Dopravní výchova

- pravidla pro účastníky silničního provozu (chodec, cyklista),
- chůze v organizované skupině po komunikaci,
- nebezpečná místa (pravidlo Vidět a být viděn),
- dopravní značky,
- respektování pokynů policie a světelných znamení.

4.2 Člověk a příroda

Přírodověda

- pěstování kladného vztahu k přírodě, k prostředí, v němž žijeme; význam přírody pro člověka,
- vedení žáků k ochraně životního prostředí (neničit; nelámat větve, netrhat květiny, nerušit zvěř),
- rozšiřování poznatků o přírodě (četba, obrázky, videosnímky),
- upevňování poznatků o významu čistoty a pořádku životního prostředí (velký výskyt alergií),
- výchova k šetrnosti (sběr druhotných surovin - třídění odpadu),

Turistika

- turistické značky (orientace ve značení),
- využití terénu (ukrývání se v terénu, stopování, hledání pokladu),
- pravidla táboření,
- pochody zimním terénem, překonávání přírodních překážek,

- určování světových stran různými způsoby.

4.3 Umění a kultura

Hudební výchova

- hlasová, intonační a rytmická cvičení, správné tvoření tónu ,
- nácvik písní (v zimě koledy),
- hra na tělo (tleskání, luskání, podupávání),
- hra na nástroje Orffovy školy (jednoduchý doprovod písní),
- poslech lidové písně,
- hudebně pohybové hry, improvizovaný pohyb k reprodukované hudbě.

Výtvarná výchova

- hravé činnosti s barvou (rozpíjení, zapouštění, otiskování),
- ilustrace k pohádkám, pohádkové postavičky,
- kolorované kresby, kombinované techniky,
- výtvarné dotváření přírodnin (kombinace různých materiálů),
- koláže - motivy podle ročních období,
- kreslení do písku, do sněhu, malování na chodník,
- návštěvy výstav.

4.4 Člověk a zdraví

Tělesná výchova

- prožívání radosti z pohybu,
- zvyšování tělesné zdatnosti, vytrvalosti, obratnosti, rychlosti,
- dodržování pravidel při hře,
- správné sportovní chování,
- zachovávání bezpečnostních pravidel při každé hře a sportování,
- význam trpělivosti a vytrvalosti ve sportu i v životě,
- vedení žáků k ochraně vlastního zdraví (význam pravidelného cvičení, správné držení těla a dýchání),
- sporty pro děti podle ročního období,
- nácvik pohybových her,
- pohybové hry s míčem (hod horním obloukem, chytání do koše),
- atletický trojboj (nácvik disciplín),
- zimní sporty a zábavy,
- sportovní hry (vybíjená, kopaná, florbal, stolní tenis),

- atletické soutěže, štafety.

Zdravověda

- dodržování základních hygienických zásad,
- cyklus nahrávek ABC docela malých doktorů (kurz první pomoci pro žáky),
- správný režim dne, správná výživa,
- ochrana před infekčními nemocemi,
- osobní hygiena (péče o čistotu těla i oděvu),
- obrana proti jarní únavě (vitaminy a pobyt venku),
- odmítnutí závislostí (kouření, alkohol, drogy),
- protipožární prevence,
- nebezpečí manipulace se zápalkami, hořlavinami, výbušninami, elektrickým proudem a plynem,
- sběr léčivých bylin (význam; výroba léků a čajů).

4.5 Člověk a svět práce

Pracovně technická výchova

- dodržování pravidel bezpečnosti práce,
- osvojování a upevňování pracovních dovedností,
- vedení k pracovitosti, vytrvalosti, pečlivosti, smyslu pro pořádek,
- rozvíjení kladného vztahu k dobře vykonané práci (jak své, tak druhých),
- prožívání radosti z dobře vykonané práce,
- vedení k pořádku a přesnosti.

Dramatická a literární výchova

- správná výslovnost, intonace a síla hlasu,
- uvolnění pohybu pomocí pantomimy,
- dětská říkadla, básničky, hádanky,
- dramatizace pohádek,
- hra s loutkami a maňásky.

5 Vzdělávací oblasti školní družiny dle ročního období + průřezová témata

5.1 Člověk a příroda - Přírodověda

Podzimní období

- pozorování změn v přírodě (hlavní podzimní znaky, rovnodennost),
- sběr a výstava přírodnin z vycházek,
- sledování sklizně a obdělávání polí, zahrádek,
- poznávání stromů podle listů a plodů (jehličnaté, listnaté),
- poznávání druhů ovoce a zeleniny zrakem, hmatem, čichem, chutí,
- sběr hub a jejich poznávání (atlasy).

Zimní období

- změny v přírodě (praktické poznávání vody v různých skupenstvích),
- život zvířat a ptáků v zimě (zimní spánek, odlety na jih, práce myslivců),
- krmítka pro ptáky (lůj, ořechy, slunečnicová semena),
- sledování pohybu Slunce a Měsíce (kdy a kde vychází a zapadá, zimní slunovrat),
- určování stop ve sněhu (zvěř, ptáci).

Jarní období

- změny v jarní přírodě (začíná nový život, rovnodennost),
- Duben – měsíc lesů (nerušit ve volné přírodě – hnízdění, mláďata),
- pozorování prací na poli a zahradách,
- poznávání jarních květin, léčivých rostlin, kvetoucích stromů a keřů (pomocí atlasů),
- užitečnost ptáků a některého hmyzu.

Průřezová témata: OSV, EV.

5.2 Umění a kultura - Hudební výchova

Zpívání písní vztahujících se k jednotlivým ročním obdobím, svátkům, výročím.

Průřezová témata: OSV, EV, VGS.

5.3 Umění a kultura - Výtvarná výchova

Výtvarné činnosti vztahující se k jednotlivým ročním obdobím, svátkům, výročím obyčejům a zvykům využívající materiály a přírodniny charakteristické pro jednotlivá období.

Průřezová témata: OSV, EV.

5.4 Člověk a zdraví - Tělesná výchova

Pohybové činnosti vhodné pro jednotlivá roční období přizpůsobené počasí.

Průřezová témata: OSV, VGS.

5.5 Člověk a svět práce - Pracovně technická výchova

Podzimní období

- výrobky z přírodního materiálu (kaštany, žaludy, jeřabiny, šípky, suchá tráva, listy),
- výroba papírových draků (jen jako dekorace),
- tiskátka (bramborová, obtisky listů),
- koláže (přírodní materiál, papír).

Zimní období

- drobné dárky (na Vánoce),
- vánoční ozdoby (papír, přírodní materiál – šišky, sláma, makovice, suché květy; špejle),
- práce s textilem (přední, zadní, smyčkový steh),
- výroba masek a jiných karnevalových doplňků.

Jarní období

- kraslice, velikonoční ozdoby,
- záložky do knihy (vystřihovánky),
- výrobky z odpadního materiálu (krabičky, kelímky, textilní materiál),
- ošetření pokojových květin (přesazování, množení, přihnojení).

Průřezová témata: EV, OSV.

Význam zkratek:

EV - environmentální výchova

OSV - osobnostní a sociální výchova

VGS - výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

6 Podmínky pro činnost žáků se SVP a žáků mimořádně nadaných

Vzdělávání ve ŠD nabízí významný prostor pro integraci žáků se SVP, ale i žáků mimořádně nadaných

- žákům se SVP věnujeme průběžnou zvláštní pozornost (podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění),
- žáky se SVP citlivě začleňujeme do volnočasových aktivit,
- spolupracujeme se zákonnými zástupci a třídním učitelem žáka,
- uplatňujeme individuální přístup, zvýšenou motivaci a pochvalu,
- pro rozvoj talentovaných jedinců nabízíme doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

7 Příležitostné akce

- drakiáda – za účasti rodičů,
- sportovní olympiáda pro děti ŠD,
- adventní odpoledne – pro děti i rodiče,
- vánoční vystoupení před školou – předvedení naučených dovedností dětí ve ŠD,
- dětský karneval,
- pálení čarodějnic,
- táborák – rozloučení na konci školního roku za účasti rodičů.

Uvedené a případně další akce jsou pořádány v závislosti na počasí a zájmu.

8 Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny

- vhodná struktura režimu žáků ve školní družině a dostatek relaxace a aktivního pohybu dané režimem a skladbou zaměstnání,
- vhodný stravovací a pitný režim,
- zdravé prostředí užívaných prostor družiny - vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo a čistota,
- ochrana žáků před úrazy,
- označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostor, zveřejnění provozních řádů keramické dílny, tělocvičny, pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti,
- dostupnost prostředků první pomoci.